

NEVLADNE ORGANIZACIJE OPOZARJAJO NA TREND ZMANJŠEVANJA EKONOMSKIH IN SOCIALNIH PRAVIC V SLOVENIJI

Senčno poročilo koalicije dvanajstih slovenskih nevladnih organizacij pred Odborom za ekonomske, socialne in kulturne pravice v Ženevi

Ljubljana, 28. maj 2014 – Koalicija nevladnih organizacij v senčnem poročilu o (ne)uresničevanju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic (ESK) v Sloveniji, ki ga je posredovala Odboru Združenih narodov za ESK pravice, opozarja na trend zniževanja ravni varstva ekonomskih in socialnih pravic v Sloveniji ter izpostavlja nekatere dolgotrajne sistemske kršitve teh pravic in zlasti opustitve.

V Ženevi trenutno poteka zasedanje (pre-session) Odbora Združenih narodov za ekonomske, socialne in kulturne pravice, na katerem člani odbora obravnavajo tudi stanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic v Sloveniji. Ob tej priložnosti je koalicija 12 nevladnih organizacij (NVO) pripravila skupno senčno poročilo o situaciji ESK pravic v Sloveniji, s katerim želijo pomagati odboru, da dobi celovitejšo sliko o stanju Sloveniji, pa tudi državi, da se sooči z realnostjo in začne resneje uresničevati svoje obveznosti na tem področju.

Nevladne organizacije v senčnem poročilu izpostavljajo majhno pozornost, ki jo država namenja nekaterim pravicam (npr. varstvu pred diskriminacijo, pravici do nastanitve ...), zelo šibko varstvo (zaščita pred diskriminacijo, zniževanje dostopnosti brezplačne pravne pomoči) ali prešibko zaščito posameznih skupin (otroci, žrtve nasilja, migranti, izbrisani, istospolni pari, trans osebe, Romi). Opozarjajo na negativen vpliv krize in zlasti nepremišljenih protikriznih ukrepov v Sloveniji na kakovost življenja in na uživanje človekovih pravic (npr. primer ZUJF). Pri tem opozarjajo na vedno višji odstotek ljudi, ki živijo v revščini, in na njen vpliv npr. na položaj žensk, na vse višjo stopnjo brezposelnosti, zlasti med mladimi, slabšanje dostopa do kakovostnih zdravstvenih storitev, prenizko raven zajamčene socialne pomoči, ki ne omogoča dostojnega življenja itd. Organizacije tudi izpostavljajo, da je s sprejetjem številnih varčevalnih in drugih ukrepov država nedopustno in diskriminatorno posegla v več ESK pravic, s čimer dodatno spodkopava temelje, potrebne za ustvarjalno in produktivno družbo.

Kot pravi Anita Ramšak iz Ekvilib Inštituta, koordinatorja priprave senčnega poročila: *»Nevladne organizacije, ki smo pripravile to poročilo, izražamo globoko zaskrbljenost zaradi trenutnega stanja in trendov na področju človekovih pravic, zlasti ESK pravic v Sloveniji. S tem pozivamo državo, da sprejme ustrezne ukrepe za ustavitev nazadovanja pravic, brez kakršne koli diskriminacije, ter konča z utemeljevanjem nazadovanja in sprejemanjem negativnih ukrepov z izgovori o gospodarski krizi«.*

Prav tako želijo NVO s poročilom izraziti globoko zaskrbljenost in nestrinjanje s splošnim odnosom države do spoštovanja, varstva, uresničevanja in promocije človekovih pravic. To področje je očitno močno podhranjeno tako v smislu finančnih in človeških virov kot tudi na ravni političnih prioritet in s tem politik. Tako Slovenija nima neodvisne institucije za spremljanje stanja vseh človekovih pravic in njihovo promocijo ter nima neodvisne institucije za zaščito in varstvo pred diskriminacijo. Prav tako je Slovenija brez kakršnekoli strategije za varstvo človekovih pravic ter brez strategij na posameznih področjih, npr. za zaščito pred diskriminacijo, v stanovanjski politiki... Ker nima niti sistema spremljanja stanja, država

nima ustrezne slike o uresničevanju človekovih pravic v Sloveniji, predvsem najbolj ranljivih skupin. Zato ima velike težave tako pri načrtovanju in predvidevanju učinkov svojih zakonodajnih in drugih protikriznih ukrepov kot tudi pri njihovem merjenju (in evalvaciji) z vidika standardov človekovih pravic.

Slovenija se ni ustrezno spoprijela z vrsto hudih, dolgotrajnih sistemskih kršitev človekovih pravic, vključno z zaščito pravic otrok tujcev, izbrisanih, zagotavljanjem najosnovnejših pravic romskemu prebivalstvu, npr. pravice do vode in odprave segregacije v romskih naseljih, ureditvijo socialnih pravic v istospolnih partnerskih skupnostih, zagotavljanjem temeljnih pravic trans oseb, itd.

»Države imajo dolžnost vselej spoštovati, varovati in uresničevati človekove pravice, vključno z ekonomskimi in socialnimi pravicami, tudi in predvsem v času krize. V Sloveniji je na področju diskriminacije očitna vrzel med pravnim priznavanjem in političnim uresničevanjem pravice do enakosti, kar pa je ena od temeljnih človekovih pravic. Družba, v kateri obstajajo očitne razlike med posamezniki se dolgoročno ne more dobro razvijati,« izpostavlja Katarina Bervar Sternad iz Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij, ki je sodelovala pri pripravi senčnega poročila.

Nevladne organizacije izpostavljajo, da viri niso temelj problema, temveč so problem napačne prioritete in način razpolaganja s temi viri. Slovenija bi lahko naredila bistveno več pri izkoriščanju obstoječih in potencialnih virov. To med drugim vključuje aktivnejše črpanje evropskih sredstev, odpravljanje sive ekonomije, davčnih utaj in praks izogibanja davkom, spoprijem s korupcijo ter finančno in organizacijsko učinkovitejše in usklajeno delovanje številnih razpršenih državnih institucij.

Organizacije, ki so pripravile senčno poročilo, upajo, da bo le-to prispevalo k razumevanju trenutne realne situacije v Sloveniji na področju človekovih pravic. Upajo tudi, da bo to spodbudilo celovite in dolgoročne reforme, ki bodo obrnile negativni trend ter vodile k sistematičnemu spoštovanju, zaščiti in uresničevanju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic za vse.

OZADJE POROČILA

Odbor Združenih narodov za ekonomske, socialne in kulturne pravice v Ženevi je odgovoren za spremljanje skladnosti izvajanja Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah s strani držav, ki so ratificirale pakt, vključno s Slovenijo.

Kot država pristopnica k paktu mora Slovenija periodično poročati o spoštovanju obveznosti, zapisanih v paktu, in njihovi implementaciji na nacionalni ravni. Nevladne organizacije imajo možnost predložitve senčnega poročila, v katerem izrazijo svoje mnenje in opazovanja na področju ESK pravic ter izpostavijo vidike, ki so v uradnem poročilu pogosto zamolčani.

Odbor bo poročilo Slovenije preučil na dveh zasedanjih, in sicer maja in novembra 2014. Po končanih zasedanjih bo pripravil zaključne pripombe s priporočili (concluding observations), kaj naj Slovenija naredi za izboljšanje stanja ESK pravic v Sloveniji in ustrezno implementacijo Mednarodnega pakta o ESK pravicah. Priporočila so pomembne smernice za državo ter močno orodje za zagovorništvo nevladnih organizacij in vseh drugih akterjev, ki si prizadevajo za izboljšanje stanja na tem področju v Sloveniji.

Senčno poročilo je dostopno na [tej povezavi](#).

Vas zanima razmišljanje stripovskega junaka N.Vladka o nekaterih izzivih ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic v Sloveniji, ki jih izpostavljajo nevladne organizacije? Poglejte si [poročilo v stripu](#).

Dodatne informacije:

- Anita Ramšak, Ekvilib Inštitut, anita@ekvilib.org, 041 841 954 (splošno)
- Boštjan Vernik Šetinc, OVCA, bostjanv@hotmail.com, 031 446 540 (diskriminacija)
- Katarina Vučko, Mirovni Inštitut, katarina.vucko@mirovni-institut.si, 01 234 77 20 (izbrisani)
- Mitja Blazič, Legibitra, mitja.blazic@gmail.com, 031 634 987 (LGBTQ)
- Sanja Jablanović, sanja.jablanovic@gmail.com, 01 521 18 88 (socialno varstvo)

PRI PRIPRAVI POROČILA SO SODELOVALE NASLEDNJE NVO:

- Društvo Humanitas
- Društvo informacijski center Legebitra
- Društvo Vita Aktiva
- Društvo za nenasilno komunikacijo
- Društvo za osveščanje in varstvo - center antidiskriminacije – OVCA
- Ekvilib Inštitut
- Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije –TRS
- Klub ActRight
- Mirovni inštitut
- Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC
- YHD - Društvo za teorijo in kulturo hendikepa
- Zavod Open

